

Procesbeschrijving Kennislandgoed Flevoland

system

innovatie

Procesbeschrijving Kennislandgoed Flevoland

M. van der Voort

© 2005 Wageningen, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V. is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

Projectnummer: 530085

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Akkerbouw, Groene Ruimte en Vollegrondsgroente

Adres : Edelhertweg 1, Lelystad
: Postbus 430, 8200 AK Lelystad

Tel. : 0320 - 29 11 11

Fax : 0320 - 23 04 79

E-mail : info.ppo@wur.nl

Internet : www.ppo.wur.nl

Inhoudsopgave

pagina

1	INLEIDING	5
2	ALGEMENE BESCHRIJVING	7
3	BELANGRIJKE STAPPEN IN DE ONTWIKKELING	9
3.1	Landstad Lelystad.....	9
3.2	Atelier: Op weg naar een gebiedsdialog	9
3.3	Workshops	10
3.4	Propositie: Kennislandgoed Flevoland	10
3.5	Plan van aanpak	10
4	WIE IS AAN ZET? WAT LOOPT ER?	13
5	AANZET EVALUATIEVRAGEN	13

1 Inleiding

Binnen het programma Multifunctionele bedrijfssystemen worden diverse onderzoeksonderwerpen behandeld. Eén van de projecten die gestart is uit de ideeën die binnen het programma zijn ontstaan, is het Kennislandgoed Flevoland. Het idee om de natuur- en landschapswaarden op de gronden van het voormalig Praktijkonderzoek Veehouderij (ASG) en Praktijkonderzoek Plant & Omgeving vergroten. Het concept is in de loop van de tijd uitgebreid met meer ideeën en suggesties.

Inmiddels is Kennislandgoed Flevoland uitgegroeid tot een gebiedsomvattend plan. Middels dit rapport wordt geprobeerd een beeld te schetsen van alle stappen en ontwikkelingen vanaf de start tot op heden. In dit rapport wordt nadrukkelijk niet ingegaan op de inhoud van de verschillende plannen en de propositie. Doel van het rapport is een beschrijving te geven van de opeenvolgende activiteiten, welke onder andere hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze documenten.

Daarnaast zal worden beoordeeld welke onderzoeksvoorstellen en projecten het Kennislandgoed Flevoland heeft opgeleverd. Wat zijn daarnaast de mogelijkheden van de betreffende regio en welke kansen liggen er voor het gebied en de project- en onderzoeksvoorstellen? De beschrijving is tevens een eerste stap naar een evaluatie van het Kennislandgoed Flevoland, die mogelijk in 2006 zal worden uitgevoerd.

2 Algemene beschrijving

In de algemene beschrijving wordt op chronologische volgorde een beeld geschetst van de activiteiten (historie) die plaats hebben gevonden.

1998

De aanleiding van het Kennislandgoed Flevoland was ecologisch onderzoek op het gebied van slootkantbeheer uitgevoerd door Praktijkonderzoek Veehouderij (PV) te Lelystad in 1998. Dit onderzoek resulteerde in de aanbeveling om toekomstig onderzoek op te schalen naar de omliggende regio.

2001

In 2001 werd het idee voor een integrale gebiedsstudie 'Landstad Lelystad' als landelijke proeftuin voor verbrede landbouw als notitie neergelegd. De gebiedsstudie 'Landstad Lelystad' volgde in grote lijnen het Omgevingsplan Flevoland waarin een integrale visie voor de gewenste doorontwikkeling van het gebied en het beheer van de provincie Flevoland was opgesteld.

2002

In 2002 werd een vervolg gegeven aan de gebiedsstudie, maar nu onder de noemer 'Kennislandgoed Flevoland'. Binnen de gebiedsstudie Kennislandgoed Flevoland stonden drie wensen centraal.

- Woon, werk en recreatie wensen van burgers en bestuurder in Lelystad en Dronten;
- De landelijke behoefte van beleid, agrariërs, stedelingen en buitenlui naar concretisering van het concept stadslandbouw;
- De wens van Wageningen UR om sectoroverschrijdend, multidisciplinair en op transparante wijze innovatieve bedrijfssystemen te ontwikkelen die maximaal aansluiten op maatschappelijke wensen.

Hiervoor is in november 2002 een atelier Kennislandgoed Flevoland gehouden, met als doelen het ontwikkelen van inspirerende ontwerpen voor het gebied Midden Flevoland, het identificeren van innovatieve ideeën voor projecten en het bouwen van een netwerk. Het resultaat van het atelier is vastgelegd in een verslag; "Op weg naar een gebiedsdialog Flevoland".

2003

In 2003 wordt voor het Kennislandgoed Flevoland een projectleider vrijgemaakt, de heer Wierda. Door bureau 'De Lijn' is een vooronderzoek uitgevoerd naar nieuwe ruimtelijke invulling van de Kennislandgoed regio. De studie is gefinancierd door de provincie Flevoland en Wageningen UR. Naast deze studie zijn er workshops met agrariërs en onderzoekers geweest om kansrijke ideeën voor het Kennislandgoed Flevoland te definiëren. Tevens is er in november 2003 een natuurinrichtingsplan voor het kennislandgoed Flevoland opgesteld, als afstudeeropdracht van Hogeschool Larenstein, opleiding Waterbeheer en natuurontwikkeling.

2004

De vorderingen van alle activiteiten tot 2004 worden gebundeld in een gebiedspropositie. Deze komt deels voort uit het vooronderzoek uitgevoerd door bureau 'De Lijn'. De provincie en gemeenten geven naar aanleiding van de propositie hun reactie op het voorstel. Naar aanleiding van de in 2003 uitgevoerde workshops worden er op een aantal onderwerpen (o.a. Water en natuur, Duurzame energie en Zorg) projectvoorstellen verder uitgewerkt.

Belangrijke stap die in juli 2004 wordt gezet is het oprichten van een onafhankelijke projectorganisatie met een projectdirecteur. Als projectdirecteur is de heer De Graaf aangesteld en krijgt als opdracht mee; 'Maak met als uitgangspunt de onderschreven Propositie, een Plan van Aanpak en formuleer een organisatievorm'. Naast de heer De Graaf is de heer Kolstee als projectleider binnen Wageningen UR aangesteld. Oktober 2004 is het Plan van Aanpak gereed en in concept voorgelegd aan de stuurgroep van Kennislandgoed Flevoland. De stuurgroep is door de heer Wierda gevormd na vele individuele gesprekken met beoogde stakeholders. Eind oktober 2004 leidt een verschil van inzicht over de korte en lange termijn tussen De Graaf en de Raad van Bestuur van Wageningen UR tot het opstappen van de heer De Graaf.

2005

In 2005 wordt door de Raad van Bestuur van Wageningen UR mevrouw Kleter benoemd als opvolger voor de opgestapte heer De Graaf. Eind januari 2005 is er een bijeenkomst van de stuurgroep over het Plan van Aanpak. De stuurgroep is van mening dat de consensus op het Plan van Aanpak te wensen over laat. De propositie en de kansen die ervoor de regio bestaan worden nog wel onderschreven. Eind februari 2005 vindt er bestuurlijk overleg plaats tussen Wageningen UR, Gemeente Lelystad en Gemeente Dronten. De partijen spreken af dat er een Mission statement moet komen op basis van de propositie. Daarnaast zal met een aantal concrete projecten worden begonnen.

3 Belangrijke stappen in de ontwikkeling

In het hiervoor beschreven traject zijn een aantal belangrijke stappen of ontwikkelingen te onderscheiden. Middels het beschrijven van de belangrijke stappen of ontwikkelingen wordt een beeld gegeven van de ontwikkelingen vanaf oorspronkelijk idee in 1998 tot de situatie anno 2005.

3.1 Landstad Lelystad

Het projectidee Landstad Lelystad komt voort uit het lopende onderzoek binnen het programma Multifunctionele bedrijfssystemen en slootkantenbeheer voor ecologische verbindingen. Door de heer Huijser en Migchels (beide ASG) is het idee ontstaan om binnen de 1.200 ha aan Wageningen UR gronden de kennis en onderzoeken uit het programma meer in de praktijk toe te passen. Het projectidee is vervolgens verder uitgebreid door onder andere de inbreng van de heer Smeets van Alterra. Hierdoor groeide het project uit tot niet meer enkel natuur- en ecologische structuren in combinatie met recreatie, maar meer tot een grote proeftuin. Het projectidee groeide hiermee dusdanig ver van het programma Multifunctionele bedrijfssystemen, dat het meer een interne Wageningen UR aangelegenheid werd. Daarom is door de heer Migchels aan de leiding binnen de Animal Sciences Group (ASG) gevraagd, om het project met Wageningen UR gelden verder te ontwikkelen. Binnen het programma Multifunctionele bedrijfssystemen werd voor het uitwerken van projectideeën in de workshops binnen het Kennislandgoed Flevoland nog wel jaarlijks een budget gereserveerd.

3.2 Atelier: Op weg naar een gebiedsdialog

Naar aanleiding van het opschalen van het projectidee tot Kennislandgoed Flevoland is een atelier georganiseerd, om met de partijen uit het gebied creatieve ideeën en projecten uit te werken. Het doel was verschillende stakeholders, zowel direct als indirect betrokken, bijeen te brengen en hun creativiteit de vrije loop te laten. Na afloop van het atelier werd de heer Wierda als projectleider vanuit Wageningen UR naar voren geschoven. De heer Wierda had als taak de ideeën en voorstellen tot één geheel te smeden. Daarnaast moest hij voldoende betrokkenheid bij de partijen in het gebied creëren om ook tot daadwerkelijke realisatie van het plan te komen. Het uitvoeren en organiseren van het atelier is gefinancierd vanuit het programma Multifunctionele bedrijfssystemen.

De plannen en ideeën voor het Kennislandgoed Flevoland zijn in deze fase opgeschaald tot opzetten van een bedrijfsterrein en woningbouw in het Kennislandgoed gebied. Dit werd noodzakelijk geacht om middels deze bebouwing de natuurontwikkeling te financieren. Het gebied kent geen verplichting voor natuurontwikkeling uit bijvoorbeeld EHS-doelstellingen, hierdoor zijn er vanuit de Rijksoverheid geen gelden voor natuurontwikkeling beschikbaar. De ontwikkeling om te komen tot bebouwing in het gebied van het Kennislandgoed Flevoland, maakte het noodzakelijk voldoende bestuurlijk draagvlak te creëren. De bebouwing binnen het gebied moet wel door de regionale en lokale overheden worden goedgekeurd en in de planvorming worden geïntegreerd. In eerste instantie was er voornamelijk contact met de ambtelijke top van de betrokken overheden. Door de ontwikkeling in de plannen is besloten vooral de bestuurders van de betrokken overheden er bij te betrekken. Er werd daarom gestreefd naar actieve betrokkenheid van bestuurders en het informeren van de ambtelijke top.

Tegelijkertijd is er een eerste start gemaakt met het opstellen en formeren van een stuurgroep. De stuurgroep moest de basis gaan vormen voor de afstemming en besluitvorming tussen de betrokken partijen.

3.3 Workshops

Naast het atelier en de verdere uitwerking hiervan, is er in 2003 een start gemaakt met het inventariseren van projectideeën en het uitwerken hiervan in workshops. Verschillende partijen, onder andere onderzoekers van Wageningen UR en agrariërs uit het gebied hebben gezamenlijk ideeën uitgewerkt tot projectvoorstellen.

In de bijlage is een overzicht van de projectideeën die de afgelopen jaren naar voren zijn gekomen opgenomen. Het betreft projecten die in het kader van het Kennislandgoed Flevoland zijn bedacht, of projectideeën die passen binnen het Kennislandgoed en daar later aan zijn gekoppeld. Wat uit het overzicht van projectideeën blijkt, is dat aan ideeën geen gebrek is. Een deel van de projectideeën (vet gedrukt) is verder uitgewerkt tot een projectvoorstel. Een deel van de inzet van onderzoekers aan het meedenken en uitwerken van projectvoorstellen is gefinancierd uit het programma Multifunctionele bedrijfsystemen. Een groot aantal van deze projectvoorstellen behoort tot de vijf projecten die nu worden opgepakt of uitgevoerd. Het traject van workshops liep parallel aan het ontwikkelen en opstellen van een propositie. Het atelier en de afstemming met betrokken partijen moest zorgen voor het concept (randvoorwaarden) van het Kennislandgoed Flevoland. De workshops moesten zorgen voor de mogelijke invulling van het concept door realiseerbare en haalbare projecten.

3.4 Propositie: Kennislandgoed Flevoland

Het atelier en de afstemming met betrokken partijen door de heer Wierda heeft geleid tot een propositie voor het Kennislandgoed Flevoland. De propositie is ontstaan uit de combinatie van verschillende zaken. Allereerst was er het oorspronkelijke idee voor natuur- en ecologische verbindingen. Daarnaast zijn de ideeën uit het atelier aan het oorspronkelijke idee gekoppeld. Als laatste stap zijn alle eisen en wensen van de betrokken partijen in de propositie opgenomen. Het afstemmen van alle eisen en wensen is een tijdrovende zaak geweest, wat ook de tijd tussen het atelier en de definitieve propositie verklaart. Niet alle eisen en/of wensen waren verenigbaar met elkaar. Dit maakte het noodzakelijk dat partijen elkaar op verschilpunten moesten benaderen.

Resultaat was een propositie waarmee werd ingestemd door de gevormde stuurgroep. In de aanloop van atelier naar propositie was bestuurlijk draagvlak essentieel gebleken, daarom werd besloten de heer Wierda te vervangen door een onafhankelijke projectdirecteur. De projectdirecteur moest voldoende kennis en affiniteit hebben met de bestuurlijke kaders in het gebied. Deze projectdirecteur werd gevonden in de heer De Graaf. Hij was bekend met de bestuurders en de bestuurlijke kaders in het gebied.

3.5 Plan van aanpak

Met de aanstelling van de heer De Graaf als projectdirecteur is een aanzet gegeven voor het opstellen van een Plan van Aanpak. De opzet van het Kennislandgoed Flevoland in het Plan van Aanpak was gericht op een stichting Kennislandgoed Flevoland met daaronder twee projectorganisaties. De eerste projectorganisatie van bedrijven en instellingen onder het thema kennis. De tweede projectorganisatie vertegenwoordigd door overheden onder het thema landgoed. De drie punten die centraal staan binnen de integrale aanpak zijn, het experimenteren in/met praktijk, het leren in/met de praktijk en het ondernemen met kennis. Aan het eind van het traject van het Plan van Aanpak is er onenigheid ontstaan tussen het Wageningen UR bestuur en de heer De Graaf over de te volgen koers. De Graaf was van mening dat er op korte termijn een organisatie opgericht moest worden, waarbinnen alle activiteiten konden worden opgepakt. Het bestuur van Wageningen UR stond een meer gematigde koers voor ogen. Het verschil van inzicht leidde er toe dat de heer De Graaf is opgestapt als projectdirecteur. De stuurgroep van Kennislandgoed Flevoland had al een afspraak staan voor bespreking van het Plan van Aanpak. De bijeenkomst van de stuurgroep was gepland na het vertrek van de heer De Graaf. De stuurgroepbijeenkomst heeft plaatsgevonden, maar het Plan van Aanpak is niet door de stuurgroep goedgekeurd. Wel heeft de stuurgroep het Plan van Aanpak omgevormd tot een intentieverklaring, waarin de toekomstige stappen zijn verwoord. De huidige opzet is het gezamenlijk oppakken van een vijftal

projecten. De samenwerking tussen de partijen wordt onder andere mede bepaald door deze projecten. De vijf projecten die worden opgepakt zijn:

1. Flevoweide, het instandhouden van zeldzame dier- en plantensoorten;
2. Batavia visweek, ontwikkeling van een gesloten systeem voor het kweken van vis;
3. Ontwikkeling van een methode om studenten te begeleiden in de praktijk
4. Opzetten van fiets- en wandelpaden;
5. Ontwikkeling van een educatiecentrum.

Na het aftreden van de heer De Graaf is de projectleiding in handen gekomen van mevrouw Kleter van Wageningen UR. Zij heeft het traject begeleid van intentieverklaring tot de keuzes en opstart van een vijftal projecten. Binnenkort zal zij waarschijnlijk worden opgevolgd door de heer Kolstee als projectleider. De stuurgroep komt nog steeds eenmaal per half jaar bij elkaar om de voortgang te bespreken. Daarnaast wordt er in kleiner comité maandelijks, dan wel tweemaandelijks per project de voortgang besproken.

4 Wie is aan zet? Wat loopt er?

Wat zal de toekomst brengen voor het Kennislandgoed Flevoland. Uit de procesbeschrijving kan een idee worden gevormd over de mogelijke vervolgstappen. Uitgangspunt hierbij wie moet, of moeten, de eerste stap zetten?

Uit de bovenstaande beschrijving van het Plan van Aanpak valt in ieder geval te concluderen dat, hoewel het Plan van Aanpak niet is goedgekeurd door de stuurgroep, het project niet geheel tot stilstand is gekomen. Wel kan gesteld worden dat de gekozen insteek minder ambitieus is als die van het Plan van Aanpak. Een mogelijke conclusie vooruitlopend op een evaluatie zou kunnen zijn dat het ambitieniveau van hoog naar laag is bijgesteld. Het initiatief ligt waarschijnlijk niet bij de publieke partijen. Wellicht zijn de regionale en lokale overheden wel bereid om actieve steun te verlenen aan het concept en de onderliggende projecten. Voorlopige conclusie vooruitlopend op een evaluatie in 2006, is dat de bedrijfslevenpartijen Wageningen UR, CAH Dronten en de agrariërs in het gebied aan zet zijn. Wageningen UR is als grootste partij in het gebied waarschijnlijk de belangrijkste trekker voor het Kennislandgoed Flevoland.

De vijf projecten die nu worden opgestart zijn mogelijk een eerste aftrap voor de partijen om een goede eerste zet te maken. Wellicht dat het succes van deze vijf projecten ook een positieve stempel kunnen drukken op verdere ontwikkeling van het Kennislandgoed Flevoland.

5 Aanzet evaluatievragen

Zoals al eerder al genoemd, zijn er voornemens om in 2006 een evaluatie van het traject/proces van het Kennislandgoed Flevoland uit te voeren. De evaluatie zal meer inzicht moeten bieden in kritische punten in het traject of proces. Mogelijk kunnen uit de inzichten van de evaluatie aanbevelingen voor het Kennislandgoed Flevoland volgen, maar ook lessen of inzichten voor vergelijkbare trajecten.

Uit de korte en beknopte gesprekken met een klein aantal betrokkenen kan worden geconcludeerd dat er behoorlijk wat momentum is ontwikkeld om tot een nieuwe invulling van het gebied te komen. Belangrijke vraag zal dan ook zijn hoe het komt dat dit momentum en de goede ideeën toch onvoldoende van de grond zijn gekomen? Of is de verandering van insteek van het project een andere route naar hetzelfde doel? En zal er uiteindelijk hetzelfde bereikt worden als ook in de Propositie en Plan van Aanpak was geformuleerd.

Bijlagen

Lijst geïnterviewde personen

Organisatie binnen Wageningen UR	Persoon
Praktijkonderzoek Veehouderij (ASG)	Dhr. G. Migchels
Praktijkonderzoek Veehouderij (ASG)	Dhr. C. Wierda
Wageningen UR	Mevr. M. Kleter
Praktijkonderzoek Plant & Omgeving	Dhr. G. Hopster

Samenstelling stuurgroep

Organisatie	Vertegenwoordiger	Functie	Functie in stuurgroep
Provincie Flevoland	Dhr. A. Greiner	Gedeputeerde	voorzitter
Gemeente Lelystad	Dhr. T. v.d. Zwan	Wethouder	secretaris
Gemeente Dronten	Mevr. A. Haverkort	Wethouder	lid
Wageningen UR	Dhr. K. van Ast	Vice voorzitter RvB	lid
Ontw. Maatschappij Flevoland BV	Dhr. J. Brink	Directeur	lid
Ondernemersver. Midden Flevoland	Dhr. J. Appelman	Voorzitter	lid
Waterschap Zuiderzeeland	Dhr. H. Tiesinga	Dijkgraaf	lid
Staatsbosbeheer Dir. Oost	Dhr. P. Winterman	Directeur	lid
Dienst der Domeinen	Dhr. B. van Staveren	Rentmeester	lid
Aeres Groep	Dhr. H. Verweij	Voorzitter RvB	lid
Niet-agrarische ondernemers	Dhr. K. Heerema	Directeur van Wijnen projecten	lid
Wageningen UR	M. Kleter	Projectdirecteur	lid

Literatuur

- Kennislandgoed Flevoland, Stand van Zaken, April 2005, J. Paauw en G.K. Hopster, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
- Kennislandgoed Flevoland, Plan van Aanpak, September 2004, ing. J. de Graaf, G. Kolstee, Ir. G. Migchels
- Kennislandgoed Flevoland, Ondernemen, experimenteren en exposeren voor business, boer en burger, Propositie, Wageningen UR, 19 april 2004
- Kennislandgoed Flevoland, Natuurinrichtingsplan WUR-gronden, Afstudeeropdracht Hoge School Larenstein, Opleiding Waterbeheer en Natuurontwikkeling, in opdracht van Wageningen UR, Jos Groten, Jeroen Waanders, Justin Meerdink, november 2003
- Op weg naar een gebiedsdialoog Flevoland, Een verslag van het atelier Kennislandgoed Flevoland (26, 27 en 28 november 2002), A.M.E. Groot, K. Deinum, G. Migchels, C. Wierda & T. Vogelzang, Wageningen UR, 2003
- Kennislandgoed Flevoland, Een verkenning, Marcel P. Huijser, Gerard Migchels, April 2002, Praktijkonderzoek Veehouderij

Lijst van projectideeën

Projectidee	Uitge- werkt?	Trekker
1. Groenblauwe dooradering.	Ja+	Gerko Hopster (PPO)
2. De smaak van morgen	Ja+	Jan-Eelco Jansma (PPO)
3. Ontwikkelen van waterinnovaties in KLF	Ja+	Idse Hoving (ASG) e.a partijen
4. Batavia Aqua Cultuur (Visvijvers)	Ja+	Frans Veenstra RIVO Jan de Graaf Gert Kolstee
5. Functionele invulling locatie G116	Nee	Gert Kolstee
6. Zorgproject	Ja	Marleen Braker
7. Zorgcentrum → arbeid op bedrijven	Nee	
8. Zorg uitbuiten d.m.v. landbouw	Nee	
9. Maken van zorgkaart (Het zal onze zorg zijn)	Ja	
10. Duurzame Varkens houden	Nee	Paul Goethals Gert v. Beek Externe partij
11. varkensbungalows → combinatie van onderzoek en dialoog	Nee	
12. Fiets- en wandelroute KLF (o.a. gebruik maken van paden onder de windmolens)	Ja+	Gert Kolstee Reina Ferwerda
13. Een plan voor 15 fietsroutes rondom Lelystad	Nee	Gert Kolstee
14. Creatief fietspad → combineren met "laten zien"	Nee	
15. Vaar- en kanoroute vanuit KLF .	Nee	Gert Kolstee Jan de Graaf
16. Windmolenpark Lage Vaart	Ja+	Henk v.d Meer Ton v. Scheppingen Gert Kolstee
17. Windmolenpark PPO	Ja+	Idem
18. Windmolenpark ID-L	Ja+	Idem
19. Vliegwielpject exploratie windenergie	Nee	Idem
20. Beheer en advisering bij Windparken als een te ontwikkelen WUR product	Nee	Idem
21. Biogas - co-vergisting	Nee	Hendrik Jan van Dooren Frank Lenssinck Gert Kolstee McCain
22. Biomassa benutting	Ja	Hendrik Jan van Dooren
23. Producent van energie	Ja	
24. Mestvergisting	Nee	
25. Demodagen 'Mest en Energie 2005 "	Nee	PV, PPO en DLV en Federatie Agrotechniek Trekker Herman Krebbers DLV
26. Reststoffenbeheer / gesloten kringloop in het gebied	Nee	
27.Landschapsinrichtingsplan voor KLF gebied	Nee	Jan de Graaf

		Gert Kolstee Jos Groten
28. Natuurkwaliteit en soorten	Ja	C. Wierda
29. Landschappelijke recreatie (beleving)	Nee	
30. Groene halteplaats	Nee	
31. Stierkalveren als ossen het gebied laten beheren	Nee	
32. Agrarisch natuurbeheer	Nee	
33. Hoe waardeer je natuur op KLF	Nee	
34. Educatie (natuur en milieu, ook op landbouwbedrijven)	Nee	
35. Project Flevoland Innovatieland	Nee	Jan Broos Rien v.d Velde Gert Kolstee
36. Energie zelfvoor-zienend, kenniscentrum, aquifers, zonnecollectoren.	Nee	Gert Kolstee / Catharinus Wierda met aantal ASG-collega's en AKC/Roukes
37. Vrijwillige kavelruil in Flevoland.	Nee	
38. Water: peilverhoging, zouttolerantie	Ja	Maarten Kommers
39. Rastätte A6	Ja	
40. Vitrinefunctie (co-innovatie met industrie)	Ja	
41. Dier buiten, uitloop, bezoek in relatie tot voedselveiligheid (proeftuin)	Ja	
42. Tracking and Tracing lokaal uitwerken (vb. de aardappelketen)	Ja	
43. Landgoedwinkel (retail+kennisproducten)	Nee	
44. Productiewijze + leefomgeving	Nee	
45. Relatie van voedselveiligheid en grootte van het bedrijf	Nee	
46. Effect verweving van functies in relatie tot KLF en voedselveiligheid	Nee	
47. Intensiveren of verbreden (Functiecombinaties, gevolgen voor waardevermindering grond)	Nee	
48. Samenwerking tussen ondernemers (hoe, wat, wanneer)	Nee	
49. Slib (hoe economisch te verwerken en te gebruiken in het gebied)	Nee	
50. Natuurproducten (bv. paddestoelen, hoe te verkopen / vermarkten)	Nee	
51. Capaciteit voor waterberging in KLF	Nee	
52. Hele gebied omschakelen naar geïntegreerde of biologische landbouw	Nee	
53. Gezondheid en natuur (kennishiaten)	Nee	
54. hectare waterberging (Wat doe je daarmee, Gesloten grondbalans, Flevoberg)	Nee	
55. Combineren van wonen, landschap en natuur	Nee	
56. Brandstof voor transport	Ja	Hendrik Jan van Dooren
57. Koppeling van sectoren	Ja	
58. Toegankelijkheid van KLF	Nee	
59. Regionaal voedsel → vermarkten via topkoks	Nee	
60. Volkstuinen voor scholieren, allochtonen, scholen etc.	Nee	
61. "Pluk je eigen voedsel"	Nee	
62. Landbouw van de toekomst in een modern landschap in interactieve context	Nee	
63. "Nieuw land", mix van cultuur en nieuwigheid ("Nieuw-	Nee	

land festival"		
64. Schaalvergroting versus verbreding	Nee	
65. Rennen in de leegte	Nee	
66. Educatieroute (ketenroute, "friet-leerpad"	Nee	
67. Regiosuper, verbonden aan het gebied	Nee	
68. Leren integreren	Nee	
69. Heropvoeding in de polder	Nee	
70. Raffinaderij biomassa = verwaarding, keteninnovatie	Nee	
71. Innovatie in keten	Nee	
72. Maximale samenwerking (veehouderij, akkerbouw, a+v, a+a, v+v, a+a+v, v+v+a)		
73. Zoektocht 5 ^e gewas	Nee	
74. Landbouw RAI, velddagen. Demo op veld	Nee	
75. Nieuwe organisatievormen – agrarisch	Nee	
76. GenTech	Nee	
77. Eigenaarschap loskoppelen van uitvoering	Nee	
78. Grotere grondmobiliteit = grondprijs	Nee	
79. Biobedrijven integreren / uitwisselen met gangbaar	Nee	
80. Grote samenwerkingsverbanden	Nee	
81. GPS-Landbouw	Nee	
82. HighTech landbouw --> GPS-landbouw, landbouwvelddagen	Ja	Ben Meijer
83. Paardenrenbaan / Cross-country	Nee	
84. Volgende "hype": Plattelandshype	Nee	
85. Communicatie	Ja	Gerko Hopster
86. Knelpuntenanalyse grondgebruik	Ja	Gerko Hopster
87. Gebiedsondernemingsplan	Ja	Catharinus Wierda